

Процедура In Absentia:

***концепція внесення
змін у національне
законодавство
України***

Опис проблеми

Кримінальний процесуальний кодекс України передбачає існування процедури спеціального розслідування – судового розгляду справ за відсутності обвинуваченого (in absentia). Правове регулювання передбачається ч. 2 ст. 7 Кодексу та окремою главою 24-1. Значення та необхідність закріплення даної процедури в національне законодавство України полягає у переліку злочинів, до яких її може бути застосовано. КПК визначає серед них ті діяння, які підслідні Службі безпеки України, а саме: злочини проти територіальної цілісності та державного устрою України, терористичні акти та злочини, пов'язані з терористичною діяльністю, злочини проти миру, безпеки людства та міжнародних правопорушень[1].

Для системи правоохоронних органів України спеціальне розслідування – це можливість притягнути до відповідальності осіб, винних у вчиненні злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту на території України. За своєю суттю саме з цією метою ці положення і було внесено до КПК України.

Головний фактор даної процедури створює на практиці ряд проблем у її застосуванні:

- спеціальне розслідування може бути застосоване до підозрюваного, який переховується від органів слідства та суду, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та оголошений у міждержавний та/або міжнародний розшук. До звернення до слідчого судді для отримання ухвали про початок спеціального розслідування, слідчий або прокурор мають оголосити підозрюваного у міжнародний та/або міждержавний розшук. Оскільки подібний порядок чітко не регламентований та національне законодавство України не розкриває поняття «міждержавний розшук», також відсутня послідовна практика. Слідчий або прокурор подає клопотання через Департамент міжполіцейського співробітництва Національної поліції України з метою звернення до Інтерполу. На етапі розгляду клопотання Інтерполлом у національних органів досудового розслідування виникають найбільші проблеми. У задоволенні клопотань про оголошення у міжнародний розшук осіб, які підозрюються у вчиненні тяжких злочинів на території Криму, Донецької та Луганської областей, відмовляють, посилаючись на статтю 3 Статуту Інтерполу[2] з обґрунтуванням, що подібні переслідування мають політичний характер. Таким чином, за відсутності підтвердження оголошення особи у міжнародний та/або міждержавний розшук, відповідно до норм КПК України, в Україні не може бути реалізована

[1] Спеціальне розслідування застосовується: до злочинів, віднесених до підслідності Служби безпеки України (ст.ст. 109, 110, 110-2, 111, 112, 113, 114, 114-1, 115, ч.ч. 2-5 ст. 191 (у випадку зловживання службовою особою своїм службовим становищем), ст.ст. 209, 255 258, 258-1, 258-2, 258-3, 258-4, 258-5, 348, 364, 365, 368, 368-2, 379, 400, 436, 436-1, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 446, 447 Кримінального кодексу України).

[2] Устав Международной организации уголовной полиции Интерпола, 13.06.1956 р.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.

процедура розгляду справи *in absentia*. Інші слідчі лише виносять постанову про оголошення особи в розшук, і після цього звертаються до слідчого судді. Тому перша проблема полягає у невизначеності порядку оголошення особи у міждержавний та/або міжнародний розшук, який має розкривати механізми, що підлягають застосуванню;

- у період з 2016 р. по 2018 р. КПК передбачав альтернативу оголошення особи в розшук. На реалізацію положень про кримінальне провадження *in absentia* змінами від 12.05.2016 р.[3] було внесено п. 20-1 Перехідних положень КПК України. Застосування спеціального розслідування поширено на провадження щодо підозрюваного, який понад шість місяців переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або стосовно якого наявні фактичні дані, що він перебуває за межами України, на тимчасово окупованій території України або в районі проведення Операції об'єднаних сил. У такому випадку, вимога стосовно оголошення його у міжнародний/міждержавний розшук не була обов'язковою. Передбачення норм у заключних розділах кодексу означало, що період їх застосування був обмежений у часі. Відповідно до п. 20-1 положення діяли «не пізніше початку діяльності Державного бюро розслідувань», а саме до 27 листопада 2018 р. Оскільки на даний час ці положення не діють, то альтернативи вимоги оголошення особи в розшук не передбачено;
- щодо повідомлення особи, КПК України передбачено надсилання повістки за останньою відомою адресою чи місцезнаходженням, шляхом публікації в друкованих ЗМІ та розміщення на офіційних порталах органів досудового розслідування. З моменту опублікування повістки про виклик у ЗМІ підозрюваний вважається належним чином ознайомленим з її змістом. Але враховуючи категорію справ та той факт, що основна частина підозрюваних знаходиться на непідконтрольній Україні території або ж у РФ, виникає проблема з тим, що подібне повідомлення підозрюваного можна вважати належним. Ситуація також ускладнена: відсутністю поштового зв'язку з населеними пунктами тимчасово окупованої території півострова Крим та Донбасу, що не дозволяє використовувати положення ст.ст 42, 135, 278 КПК України; вказані території є частиною України, що унеможлиблює використання механізму міжнародно-правової допомоги; висока ймовірність загрози життю, здоров'ю та свободи пересування унеможлиблює особистий виїзд на зазначені вище території;

[3] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Генеральної прокуратури України» від 12.05.2016 р.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1355-19#n9>.

- в рамках судового розгляду справи КПК України визначає порядок проведення підготовчого судового засідання для вирішення питань, пов'язаних з організацією процесу. Проте, чинні положення щодо спеціального розслідування не поширюються на етап підготовчого засідання, тому на практиці правоохоронні органи зіштовхуються з різними підходами судів щодо даного процесу. Частиною 2 ст. 314 КПК України визначено, що підготовче судове засідання відбувається за участю обвинуваченого. При тому, що судовий розгляд може відбуватися за відсутністю обвинуваченого (ч. 3 ст. 323 КПК України), для його проведення необхідно провести підготовче судове засідання, яке неможливе без участі обвинуваченого; ст. 335 КПК України містить імперативну норму про те, що у разі ухилення обвинувачення від суду, він оголошується у розшук, а судове провадження зупиняється. Зазначене часто стає підставою для відмови у здійсненні спеціального судового провадження та зупинення судового розгляду;
- з початку роботи Державного бюро розслідувань, процедура *in absentia* не застосовується, а ті провадження, які було розпочато, але не закінчено до закінчення строку дії Перехідних положень не підлягають подальшому розслідуванню через відсутність урегульованості процедури на стадії підготовчого засідання та інших стадіях судового розгляду. На практиці це призводить до того, що суди відмовляють у застосуванні запобіжних заходів у кримінальних провадженнях до такої категорії справ, а також у наданні дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування, вважаючи, що особи не набули статусу підозрюваних.

Існування вказаних проблем на законодавчому рівні призводить до того, що на практиці процедура *in absentia* фактично заблокована. На даний час суди розглядають лише справи за передбаченою процедурою, які було подано до кінця 2018 р. Кримінальні провадження, у яких є формальні підстави для застосування спеціального розслідування, не можуть отримати подальшого руху через недосконалість норм КПК.

Прецеденти у міжнародній практиці щодо процедури *in absentia*

Європейський суд з прав людини

У контексті забезпечення права на справедливий судовий розгляд процеси *in absentia* розглядаються у ситуаціях, коли не вдалося точно встановити, що особа може брати участь у процесі та повноцінно захищати себе або ж намагається уникнути правосуддя. Крім того, у справі Санадер проти Хорватії[1] ЄСПЛ визначив, що враховуючи тяжкість вчинення воєнних злочинів, великий суспільний інтерес та бажання жертв досягнути правосуддя у подібних злочинах, використання судових процесів *in absentia* не є порушенням права на справедливий судовий розгляд, але при цьому не можуть ігноруватися права обвинуваченого. ЄСПЛ в своїй практиці проаналізував, зокрема, що означає «належне повідомлення»:

«інформування про те, що проти особи розпочато процес переслідування це дія настільки важлива, що вона має бути виконана відповідно до процедурних та правових вимог по суті, які здатні гарантувати ефективне застосування права обвинуваченого; недостатньо мати нечітке та неформальне знання»[2]

[1] <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-151039>

[2] *Sejdovic v Italy* Application No. 56581/00, ECtHR (First Section), Judgement (Merits and Just Satisfaction) (2004); *Stoyanov v Bulgaria*, Application no. 25714/05 (2014)

Комітет ООН з прав людини

У 1983 році Комітет ООН з прав людини у справі Мбенге проти Заїру наголосив на тому, що процедура *in absentia* не є неправовою самою по собі тому, що існує презумпція щодо того, що держава здійснює всі кроки для того, що належним чином проінформувати обвинуваченого щодо процесів проти нього:

«вирок за відсутності обвинуваченого вимагає, незважаючи на відсутність обвинуваченого, того, що його було проінформовано належним чином про дату та місце судового розгляду».

Комітет ООН постановив, що держава не здійснила належних кроків щодо належного інформування обвинуваченого і те, що він дізнався про розгляд справи за його відсутності зі ЗМІ було порушенням статті 14 (3) Міжнародного пакту про громадянські та політичні права.[3]

[3] Communication No. 16/1977, (Reported at: 78 ILR 18, 19, UNHR Comm. 1983), para 14.1.

Щодо позиції Міжнародного кримінального суду з цього питання, то сьогодні основним орієнтиром є рішення досудової палати МКС у справі проти Саїфа Аль-Іслама Гаддафі[4]. Палата зазначила, що це не питання Суду перевіряти правову кваліфікацію та предмет обвинувачення, які висувались національним судом, якщо для цього немає необхідності. В ході процесу *in absentia* суд має надати обвинуваченому весь ряд процесуальних прав і гарантій, а в разі його появи в ході процесу або навіть після винесення вироку *in absentia* – повинен мати можливість переглянути свою справу у суді. Крім цього, у згаданій справі та справі проти Жана-П'єра Бемби Комбо[5] МКС окремо наголошував на дотриманні принципу недопущення повторної відповідальності за один і той самий злочин, який у контексті процесів *in absentia* тлумачився таким чином, що повнота та якість процесу на національному рівні, належна кваліфікація діянь та недопущення застосування амністії чи помилувань щодо винних у вчиненні найтяжчих міжнародних злочинів – впливають на визнання вироку національного суду міжнародним судом чи трибуналом таким, що відповідає цьому принципу та не створює передумов для розгляду справи повторно.

Останнім рішенням МКС, в якому аналізується процес *in absentia* на національному рівні, стала позиція апеляційної палати Суду по справі Саїфа Аль-Іслама Гаддафі[6]. Так, Суд наголосив, що не дивлячись на те, що пан Гаддафі брав участь у декількох засіданнях через відеозв'язок та ще у кількох засіданнях був залучений його адвокат, цей процес не можна вважати таким, що відбувався за присутності обвинуваченого. Таку ж позицію підтримує уряд Лівії. При цьому винесене рішення судом першої інстанції, відповідно до законодавства Лівії, не можна вважати остаточним, оскільки пан Гаддафі має право за процесуальним законодавством не перегляд вироку, винесеного *in absentia*. Для ствердження того, що особа була притягнута до відповідальності, МКС важливо, щоб процес щодо особи був об'єктивним та особа мала можливість оскаржити рішення до суду вищої інстанції.

[4] https://www.icc-cpi.int/CourtRecords/CR2019_01904.PDF

[5] https://www.icc-cpi.int/CourtRecords/CR2010_04399.PDF

[6] https://www.icc-cpi.int/CourtRecords/CR2020_00904.PDF

Показовим є прийнята Комітетом Міністрів Ради Європи Резолюція (75)11 від 19 січня 1973 року «Про критерії, які регламентують розгляд, що проводиться у відсутність обвинуваченого» від 19.01.1973. Резолюція є документом м'якого права, проте вона підтверджує наявність Європейського консенсуса в питаннях визначення обґрунтованості обвинувачення за процедурою *in absentia*. Резолюція передбачає стандарти щодо змісту повістки, можливості для обвинуваченого реалізувати свої права у процесі та додаткових гарантій для перегляду справи[7].

[7] 1. Обвинуваченому має вручатись повістка для явки в суд і підготовки свого захисту.

2. Повістка має ясно пояснити наслідки неявки обвинуваченого для розгляду (в тому числі і про початок процедури *in absentia*, як наслідок неявки).

3. Суд повинен відкласти розгляд, якщо визнає, що особиста присутність викликаного повісткою обвинуваченого є обов'язковим або якщо є підстави вважати, що у нього виникли перешкоди для явки. 4. Справа обвинуваченого не повинна розглядатися за його відсутності (*in absentia*), якщо можливо і бажано перенести розгляд на територію іншої держави або звернутися із запитом про видачу обвинуваченого.

5. Коли справа обвинуваченого розглядається *in absentia* докази повинні збиратися звичайними засобами, а захист повинен мати право впливати на цей процес.

6. Судове рішення, прийняте *in absentia*, має бути доведено до його відома згідно з правилами вручення повісток для явки в суд, і період часу для оскарження не повинен починатися раніше, ніж особа, щодо якої винесено вирок, не отримає ефективного повідомлення про винесене судове рішення, якщо тільки не буде встановлено, що особа навмисно прагнула уникнути правосуддя.

7. Кожен, чия справа розглядалася *in absentia*, повинен мати можливість оскаржити це судове рішення будь-якими доступними йому засобами, якби він був присутній.

8. Особа, справа якого було розглянуто *in absentia* і якому не було вручено повістку в належній формі, повинна мати правовий засіб захисту, що дозволяє йому переглянути справу як в питаннях права, так і в питаннях факту.

9. Особа, справа якого розглянута *in absentia*, але якому повістка була належним чином вручена, має право на повторний розгляд справи в звичайному порядку, якщо ця особа може довести, що його відсутність і неможливість проінформувати суддю у справі, була викликана обставинами, що знаходяться за межами його контролю.

Практика країн щодо процесів in absentia

Такі країни, як Данія, Нідерланди, Німеччина, Швеція та інші дозволяють розгляд справ за відсутності обвинуваченого за таких умов: обвинуваченого було повідомлено про розгляд справи належним чином; вирок який він/вона може отримати не перевищує 3 роки (це максимальний строк серед перелічених країн і стосується Австрії); обвинувачується здебільшого у фінансових злочинах чи злочинах стосовно власності; їй/йому гарантовано право на захист; їй/йому гарантовано право на перегляд справи.

У деяких випадках, вимога правосуддя має суспільний інтерес, якщо це справи політичного характеру, або резонансні справи, такі як, наприклад, судовий розгляд справи про збиття рейсу МН-17 у 2014 році. Станом на сьогодні в цій справі 5 обвинувачених: 4 росіян та 1 українець. Росія відмовляється співпрацювати зі слідством та передавати своїх громадян до Нідерландів, де буде проходити судовий процес за відсутності обвинувачених. В цьому випадку, коли є дуже високий суспільний запит на відправлення правосуддя, відтерміновувати розгляд справи та винесення вироку означало б зневагу до родичів 298 загиблих в авіакатастрофі. Крім того, залежно від того, які саме докази будуть надані слідством, вірогідно, що вони будуть демонструвати не тільки існування індивідуальної відповідальності окремих громадян, а й відповідальності Росії, як держави, що може призвести до абсолютно конкретних наслідків: міжнародних судових процесів, наприклад в Міжнародному суді ООН щодо державної відповідальності, економічних санкцій та іншого тиску.[1]

Процес щодо катастрофи МН17 відбувається in absentia. Відповідно до національного права Нідерландів це означає, що обвинуваченим відомо про те, що судовий процес відбувається, вони мають право з'явитися на цьому, але свідомо цього не роблять, та можуть не захищати свої інтереси через адвоката. При цьому, наприклад, з Україною було погоджено, що обвинувачений, який є громадянином України, має право дати свідчення під час процесу в режимі відеоконференції, а Росія просила забезпечити її обвинуваченим громадянам право на захист. Повідомлення, направлені обвинуваченим щодо процесу, містять не тільки інформацію щодо самого провадження, а й розкривають їх права та статус[2]. Враховуючи характер процесу in absentia, прокуратура вжила всіх можливих заходів для повідомлення обвинувачених, крім офіційних поштових відправлень, використовуючи повідомлення по телефону, електронною поштою та за допомогою соціальних мереж.

[1] Pillai P., Accountability for Flight MH-17, A long and Winding Road: <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/accountability-flight-mh17-long-winding-road>

[2] <https://www.prosecutionservice.nl/topics/mh17-plane-crash/documents/publications/mh17/map/map/charges-against-suspects-downing-mh17>

Пропозиції та рекомендації

Чинні положення КПК, окрім ряду питань до проблем їх реалізації на практиці, не відповідають стандартам практики ЄСПЛ, КПЛ ООН та МКС, які б забезпечували право на справедливий суд обвинуваченому. У такому вигляді вони створюють потенційні ризики на практиці становити порушення прав людини. Та, відповідно, провадження, які будуть відбуватися, можуть бути неприйнятими міжнародними судовими інстанціями.

З одного боку, першочерговим завданням будь-якої правової системи завжди є забезпечення ефективних процесів правосуддя з моменту початку досудового розслідування до остаточного рішення суду, а з іншого – невід'ємною частиною ефективного правосуддя є забезпечення процесуальних прав усім сторонам провадження. Національне законодавство щодо процесів *in absentia* має забезпечити баланс між стандартами права на справедливий суд та інтересами правосуддя, особливо якщо мова ведеться про справи, пов'язані з наслідками збройного конфлікту. Практика європейських країн є досить послідовною в обережному та обмеженому застосуванні таких процесів. Тому Україні варто слідувати їх прикладу у своєму національному законодавстві.

Для якісного врегулювання в кримінальному процесуальному законодавстві України процедури розгляду справи *in absentia*, необхідно внести зміни щодо:

1

Порядку повідомлення особи про підозру – у випадку встановленого місця реєстрації та місця фактичного перебування особи на окупованих/непідконтрольних територіях, слідчі та прокурори позбавлені можливості здійснення належного повідомлення про підозру та її виклику.

Пропозиції:

- доповнити та/або розширити засоби та зміст повідомлення про підозру, повістки про виклик[1] підозрюваного, який ухиляється від участі у розслідуванні. Як варіант – створити єдиний інформаційний портал з метою поширення серед громадськості загальнодоступної інформації про зміст, хід та наслідки досудових та судових проваджень в зв'язку зі збройним конфліктом, а також забезпечення можливості отримувати більш детальну закриту інформацію про особу у таких провадженнях після проходження відповідною особою належної онлайн верифікації (ЕЦП, банк-ID тощо);
- в якості можливості для повідомлення можна використовувати комунікацію з РФ, наприклад, шляхом направлення повістки рекомендованим листом до компетентного органу в РФ, який відповідає за реєстрацію місця проживання або місця перебування особи (МВС РФ), як держави яка здійснює ефективний контроль над частиною території України з відповідним обґрунтуванням;
- зобов'язати осіб, які беруть участь в «обмінах», підписувати документ про те, що вони проінформовані про підозру/відкриту кримінальну справу щодо них і надавати адресу та вказувати спосіб зв'язку перед звільненням;
- розширити передбачений в ст. 297-5, ч.3 ст. 323 КПК України перелік засобів направлення повістки про виклик відкритим списком ефективних заходів повідомлення, оскільки виклик підозрюваного/обвинуваченого шляхом надсилання за останнім відомим місцем проживання/перебування разом з публікацією в засобах масової інформації ЄСПЛ може бути визнано недостатнім.

[1] На виконання рекомендацій Резолюції Комітету Міністрів Ради Європи Резолюція (75)11 від 19 січня 1973 року передбачити інформування про застосування процедури in absentia у випадку ухилення від явки до слідчого/суду; див. як приклад зміст повістки у справі про збиття Боїнгу рейсу МН-17: <https://www.prosecutionservice.nl/topics/mh17-plane-crash/documents/publications/mh17/map/map/charges-against-suspects-downing-mh17>

2

Однозначного врегулювання питання умов застосування спеціального розслідування - за відсутності підтвердження оголошення особи у міжнародний та/або міждержавний розшук, відповідно до норм КПК України, в Україні не може бути реалізована процедура розгляду справи *in absentia*.

Пропозиції:

- залишити лише умову розміщення підозрюваної особи у розшук, якщо невідоме місцезнаходження або якщо відоме, але відсутні ефективні механізми повідомлення особи, та змінити строки, які мають застосовуватись, якщо особа перебуває у розшуку;
- доповнити ст. 281 КПК України щодо оголошення розшуку підозрюваного: “Якщо під час досудового розслідування місцезнаходження підозрюваного невідоме або особа перебуває за межами України, або на тимчасово невідконтрольних територіях та не з’являється без поважних причин на виклик слідчого, прокурора за умови його належного повідомлення про такий виклик, то слідчий, прокурор оголошує його розшук.

3

Врегулювання процедурних аспектів розгляду справи *in absentia* - КПК України недостатньо регулює процедуру спеціального судового провадження, адже не визначено порядок виклику обвинуваченого щодо якого здійснювалося спеціальне досудове розслідування до суду та не передбачено можливість проведення підготовчого судового засідання без участі обвинуваченого. КПК не забезпечує права на перегляд справи, якщо обвинувачений зрештою дізнається про вирок проти нього, що також є порушенням права на справедливий суд. Крім того, чинне законодавство не гарантує захист від подвійного притягнення до відповідальності та відсутній механізм, який може забезпечити таке право.

Пропозиції:

- необхідні зміни до статей 42, 135 та 136 КПК України. Зокрема, у ст. 42 КПК України передбачити, що підозрюваним є також особа, встановленим місцем проживання якої є тимчасово окупована територія України. Крім того, ст. 135 КПК України доповнити наступним змістом: «у разі здійснення кримінального провадження щодо злочинів, зазначених у ч. 2 ст. 297-1 КПК України, повістка про виклик особи, яка проживає за кордоном, вручається у спосіб, передбачений частиною першою статті 297-5 КПК України, а також її інформування іншими можливими способами». У ст. 136 КПК України передбачити, що особа, яка проживає на тимчасово окупованій території України, вважається належним чином ознайомлена зі змістом повістки про виклик з моменту її вручення у порядку, визначеному частиною першою статті 297-5 КПК України, а також її інформування іншими можливими способами;
- в частині 3 статті 323 КПК України перед словами «судовий розгляд» доповнити «підготовче судове засідання»;
- встановити додаткові гарантії права на скасування вироку та перегляд справи в загальному порядку або передбачити перегляд[2] обвинувального вироку, ухваленого за процедурою *in absentia*, для засуджених, які доведуть, що їх належно не викликали повісткою про виклик та вони не знали про притягнення їх до кримінальної відповідальності та/або про ухвалення вироку, або знали, але з поважних причин не змогли реалізувати своє право на участь у судовому розгляді чи на оскарження судового рішення в установлені законом строки особисто або через захисника. Це може бути реалізовано через право подати апеляційну чи касаційну скаргу протягом певного строку з часу отримання чи ознайомлення з вироком або фактичного затримання засудженого та вручення копії вироку незалежно від того, чи подавав таку скаргу раніше адвокат, залучений державою або спеціальна процедура подібна до перегляду вироку за нововиявленими чи виключними обставинами (розгляд заяви про перегляд вироку, за результатами чого суд відмовляє у її задоволенні або задовольняє її та скасовує обвинувальний вирок з призначенням нового розгляду кримінального провадження в повному обсязі чи в певній частині; новий розгляд кримінального провадження в обсязі, визначеному на попередньому етапі);

- передбачити додаткові гарантії щодо неможливості повторного притягнення особи, по відношенню якої вирок, винесений в рамках процедури *in absentia*, вступив у законну силу.

[2] Якщо без перегляду справи в загальному порядку (зважаючи на обставини справи) у підозрюваного/обвинуваченого є можливість реалізувати гарантії процедурної справедливості, сформульовані в пункті 1 статті 6 Конвенції у взаємозв'язку з спеціальними гарантіями підпунктами «С» - «Е» пункту 3 статті 6 Конвенції.

Концептуальний підхід до змін щодо врегулювання процедури *in absentia*, має керуватися відповіддю на запитання: яка мета застосування процедури *in absentia* (особливо у випадку окупованих/непідконтрольних територій)? Якщо відповідь полягає виключно у необхідності винести побільше обвинувальних вироків у згаданій категорії злочинів, то подібні процеси мають ризики занадто формального підходу до правосуддя, особливо щодо найтяжчих злочинів. По-друге, існує велика вірогідність того, що ті особи, проти яких було винесено вирок *in absentia* з порушенням права обвинуваченого на справедливий суд, зможуть скаржитись у міжнародні суди та отримувати позитивні рішення проти України, адже це лише питання часу і наразі такі установи розглядають українські вирок *in absentia*.